

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики
та просторового планування

 / А.М. Мамедов /
30 серпня 2020 року

НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ РЕЛІГІЙ

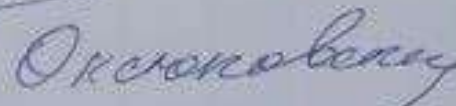
(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
052	«Політологія»
	назва спеціалізації
	«Політичний менеджмент»

Розробники:

Оксюковський П.П., доцент кафедри
Яхно О.О., канд. політ. наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права, протокол
№1 від 20 серпня 2020 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Перегуда Є. В.
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності (НМКС):
"Політологія"

Протокол №1 від 16 серпня 2020 року

Голова НМКС

(підпис)

Журська В.Л.
(прізвище та ініціали)

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики
та просторового планування

_____ / А.М. Мамедов /
30 серпня 2020 року

НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ РЕЛІГІЙ

(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
052	«Політологія»
	назва спеціалізації
	«Політичний менеджмент»

Розробники:

Оксюковський П.П., доцент кафедри
Яхно О.О., канд. політ. наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права, протокол №1 від 20 серпня 2020 року

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Перегуда Є. В.
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності (НКМС):
"Політологія"

Протокол №1 від 16 серпня 2020 року

Голова НКМС _____
(підпис)

Згурська В.Л.
(прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2020-2021 рр.

шифр	Бакалавр ОПІ	Форма навчання: денна									Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження	
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин [^]					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних										
				Разом	у тому числі									
Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	КР								
052	«Політологія» «Політичний менеджмент»	3	90	56	28		28				1	3	1	

шифр	Бакалавр ОПІ	Форма навчання: заочна									Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження	
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин [^]					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних										
				Разом	у тому числі									
Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	КР								
052	«Політологія» «Політичний менеджмент»	3	90	12	4		8				1	3	1	

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета – формування системи понять, знань, умінь і навичок в сфері історії релігій як однієї з найважливіших форм політичної свідомості та політичної практики.

Завдання:

- розкриття портенціалу феномену релігії як одного з засобів формування особистості;
- формування уявлень про особливості виникнення та розвитку релігій минулого і сучасності;
- забезпечення необхідним понятійним апаратом для орієнтування у релігійній ситуації різних історичних періодів;
- визначення ролі феномену релігії в культурі та політиці;
- осмислення особливостей становлення та розвитку релігійного середовища в Україні;
- аналіз історичної зумовленості етнорелігійних процесів у сучасному глобалізованому світі
- виховання толерантності до релігійних надбань людства.

Компетенції студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст	Результати навчання
ЗК01	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності. ПРН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності. ПРН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення. ПРН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
ЗК03	Здатність бути критичним і самокритичним.	
ЗК07	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
СК03.	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	
СК05.	Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування..	

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- суспільно-історичну природу релігій;
- методологію історії релігій як науки;
- доктринальні особливості релігій світу;
- класифікацію релігійних систем;
- суспільно-історичні та культурні передумови виникнення релігій;

- загальне та особливе у розвитку релігій;
- аксіологічні системи релігій світу;
- цивілізаційні ролі релігій.

вміти:

- обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо значення релігії у суспільному житті;
- орієнтувати у розмаїтті релігійної палітри сучасного світу;
- аналізувати релігійні доктринальні особливості та їх зв'язок з історією культури;
- бачити зв'язки морально-етичних доктрин релігій світу із загальнолюдськими моральними уявленнями;
- розуміти вплив релігій на формування політичних практик;
- застосовувати отримані теоретичні знання у практичному орієнтуванні у світі релігій;
- формувати стратегії пошуку діалогу між представниками різних кофесій задля досягнення громадянської злагоди в суспільстві.

Керівник курсу

Оксиюковський Павло Павлович

Посада: доцент кафедри політичних наук і права

Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА

Профіль на сайті КНУБА: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47977.

Контакти: (044) 261-55-66; (098) 243-14-16; oksiukovsky.pp@knuba.edu.ua.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні засади вивчення історії релігій та історичні шляхи розвитку релігій.

Змістовий модуль 1

Теоретичні засади вивчення історії релігій

Тема 1. Історія релігії: сутність та структура (загальна характеристика)

(Лекції – 2 год.; Практичні заняття – 2 год.)

Становлення історії релігії як наукової дисципліни. Об'єкт, предмет історії релігії.

Понятійно-категоріальний апарат історії релігії. Історія релігій в системі релігієзнавчого знання. Мета і завдання курсу «історія релігії».

Релігія як предмет історико-релігієзнавчих досліджень. Структура релігії. Функції релігії.

План практичного заняття

1. Становлення історії релігії як наукової дисципліни. Об'єкт, предмет історії релігії.
2. Історія релігій в системі релігієзнавчого знання.
3. Понятійно-категоріальний апарат історії релігії.
4. Релігія як об'єкт науково-теоретичного вивчення та предмет історико-релігієзнавчих досліджень.
5. Структура та функції релігії.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.

2. Гнот С.І. Релігієзнавство: навч. посіб. / Соломія Гнот. – Л. ЛДУФК, 2011. – 164 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/117015/mod_resource/content/1/hnot_religieznnavstvo.pdf.

3. Гурська Л. І. Релігієзнавство. 2-ге вид. перероб. та доповн.[Текст]: Навч. посіб. / Л. І. Гурська. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 172 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiShoakm9HvAhUF4BoKHQipAm4QFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fpdf.lib.vntu.edu.ua%2Fbooks%2F2017%2Freligizn_gurska.pdf&usg=AOvVaw0YNenes-F9CH06PZoR_7nK

4. Історія релігії в Україні. Навч. посіб. За ред. проф. А.М. Колодного і П.Л. Яроцького. – К.: Знання, 1999. – 736 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiO-6Kdk9HvAhUNHxoKHdg6A34QFjACegQIAxAD&url=https%3A%2F%2Fplaton.net%2Fload%2Fknigi_po_filosofii%2Fistorija_ukrainskaja%2Fistorija_religiji_v_ukrajini_a_kolodnij_p_jarockij_1999%2F69-1-0-1614&usg=AOvVaw1jRYL7ReGPYYilwdofefGR

Тема 2. Теорії походження, науково-історичні та богословсько-теологічна складові релігії

(Лекції – 4 год.; Практичні заняття – 4 год.)

Передумови виникнення релігії. Основні гіпотези щодо походження релігії.

Взаємозв'язок релігійних традицій та історичного процесу. Основні моделі класифікації форм релігії.

Релігія як об'єкт науково-теоретичного вивчення. Історія релігій та теологія в контексті наукового осмислення. Основні підходи щодо осмислення сутності релігії.

Синкретизм первісної культури.

План практичного заняття

1. Передумови виникнення релігії. Основні гіпотези щодо походження релігії. Взаємозв'язок релігійних традицій та історичного процесу.

2. Основні моделі класифікації форм релігії.

3. Історія релігій та теологія в контексті наукового осмислення.

4. Основні підходи щодо осмислення сутності релігії.

5. Синкретизм первісної культури.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.

2. Фрезер, Д. Золотая ветвь: Исследование магии и религии : В 2 т. Т. 2: Гл. XLLXIX / Д.Фрезер; Пер. с англ. М. Рыклина; Послесл. Малиновский Б. / Пер. с англ. И. Утехина. — М.: ТЕРРА—Книжный клуб, 2001. — 496 с. — (Боги и ученые). URL: <http://yanko.lib.ru/books/sacra/fraser-2volumes-1.pdf>.

3. Яроцький, П.Л. Релігієзнавство : [Навч. посіб.] / П.Л.Яроцький.-К.: Кондор, 2004.- 308 с. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjHpbDcm>

9PvAhUBxYUKHbjpCNEQFjAAegQIBBAD&url=http%3A%2F%2Ffrivneosvita.org.ua%2Fmethod_kabinet%2Fbiblioteka.php%2F%25D0%259A%25D0%25BD%25D0%25B8%25D0%25B3%25D0%25B8%2520%2F%25D0%259F.%25D0%259B.%25D0%25AF%25D1%2580%25D0%25BE%25D1%2586%25D1%258C%25D0%25BA%25D0%25B8%25D0%25B9.%2520%25D0%25A0%25D0%25B5%25D0%25BB%25D1%2596%25D0%25B3%25D1%2596%25D1%2594%25D0%25B7%25D0%25BD%25D0%25B0%25D0%25B2%25D1%2581%25D1%2582%25D0%25B2%25D0%25BE%2F01.pdf&usg=AOvVaw3AoD_G_QMLx3NsuQNDLxZr

Змістовий модуль 2. Розвиток релігій в історичному контексті

Тема 3. Виникнення та розвиток етнічних релігій, їх сутність в історичному розмаїтті.

(Лекції – 2 год.; Практичні заняття – 2 год.)

Язичництво як релігійно-культурний феномен. Характерні риси етнічних релігій.

Релігійні вірування народів Дворіччя (Месопотамії). Витоки шумерської міфології. Особливості релігійного культу шумеро-аккадської релігії. Відображення вавилонської міфології у релігійних віруваннях іудеїв.

Релігія стародавнього Єгипту, її міфологія та ритуали. Релігії народів Малої Азії та східного Середземномор'я.

Давньогрецька та давньоримська релігії.

План практичного заняття

1. Язичництво як релігійно-культурний феномен. Характерні риси етнічних релігій.
2. Особливості міфології, вірувань та релігійного культу шумеро-аккадської релігії. Відображення вавилонської міфології в релігії і віруваннях іудеїв.
3. Релігія стародавнього Єгипту, її міфологія та ритуали.
4. Релігії народів Малої Азії та східного Середземномор'я.
5. Давньогрецька та давньоримська релігії.

Література

1. Лубський В., Харьковченко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.
2. Гаврилов, Д. А. Боги славян: язычество, традиция / Д.Гаврилов, А.Наговицин. – М.: Рефл-Бук, 2002. – 464 с. URL: <https://may.alleng.org/d/relig/relig026.htm>.
3. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 264 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.
4. Релігієзнавство: Підручник / В.І. Лубський, С.М. Бурлак, Л. Г. Вороновська, Т. Г. Горбаченко, В. М. Козленко, І. В. Кондратьєва, І. В. Куліш, М. В. Лубська, Г. В. Середа. - К. : Вид. центр "Академія", 2000. - 408 с. URL: <http://ellib.org.ua/books/religion/relignowing2/index.html>.

Тема 4. Релігійні вірування Стародавніх Індії та Ірану, Китаю та Японії.

(Лекції – 4 год.; Практичні заняття – 4 год.)

Історичні передумови виникнення давньоіндійської релігії. Релігійна система індуїзму: особливості віровчення та культу. Брахманізм. Джайнізм. Сикхізм.

Релігійні системи Ірану: становлення та розвиток. Зороастрійський релігійний культ та мораль. Відображення давніх вірувань у релігійній системі сучасного Ірану.

Витоки традиційної китайської космології. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах. Релігійні традиції Китаю; історія та сучасність.

Релігійний синкретизм у віруваннях Японії: витоки та сьогодення.

План практичного заняття

1. Історичні передумови виникнення давньоіндійської релігії.
2. Релігійна система індуїзму: особливості віровчення та культу. Брахманізм. Джайнізм. Сикхізм.
3. Релігійні системи Ірану: становлення та розвиток. Зороастрійський релігійний культ та мораль.
4. Витоки традиційної китайської космології. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах. Релігійні традиції Китаю; історія та сучасність.
5. Релігійний синкретизм у віруваннях Японії: витоки та сьогодення.

Література

1. Лубський В., Харьковченко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.
2. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. – Чернівці: Пуга, 2005. – 304 с. URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res/religstud/Osnovy-religstud.pdf>.
3. Релігієзнавство: Підручник / В.І. Лубський, С.М. Бурлак, Л. Г. Вороновська, Т. Г. Горбаченко, В. М. Козленко, І. В. Кондратьєва, І. В. Куліш, М. В. Лубська, Г. В. Серєда. - К. : Вид. центр "Академія", 2000. - 408 с. URL: <http://ellib.org.ua/books/religion/relignowing2/index.html>.
4. Яроцький, П.Л. Релігієзнавство : [Навч. посіб.] / П.Л.Яроцький.-К.: Кондор, 2004.- 308 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjHpbDcm9PvAhUBxYUKHbjpCNEQFjAAegQIBBAD&url=http%3A%2F%2Ffrivneosvita.org.ua%2Fmethod_kabinet%2Fbiblioteka.php%2F%25D0%259A%25D0%25BD%25D0%25B8%25D0%25B3%25D0%25B8%2520%2F%25D0%259F.%25D0%259B.%25D0%25AF%25D1%2580%25D0%25BE%25D1%2586%25D1%258C%25D0%25BA%25D0%25B8%25D0%25B9.%2520%25D0%25A0%25D0%25B5%25D0%25BB%25D1%2596%25D0%25B3%25D1%2596%25D1%2594%25D0%25B7%25D0%25BD%25D0%25B0%25D0%25B2%25D1%2581%25D1%2582%25D0%25B2%25D0%25BE%2F01.pdf&usg=AOvVaw3AoD_G_QMLx3NsuQNDLxZr

Модуль 2. Світові, етнічні релігії та неорелігійні культури

Змістовий модуль 3. Християнство як світова релігія.

Тема 5. Християнство та його генеза у європейському релігійно-культурному контексті (Лекції – 2 год.; Практичні заняття – 2 год.)

Соціально-політичні причини та історико-культурні передумови виникнення християнства. Роль елліністичної релігійно-філософської традиції у становленні ідейної доктрини християнства. Особа Ісуса Христа : історична та міфологічна концепції. Загальна характеристика священних книг Старого та Нового Завіту.

Структура Біблії, її мова та переклади. Біблія в суспільному житті українського народу.

Історична періодизація християнства. Структурно-функціональна специфіка ранньохристиянської церкви. Еволюція християнства в процесі його формування. Єреси в ранньому християнстві та їх вплив на становлення християнської ідеології.

Розкол 1054 року, його причини і наслідки. Вселенські собори: ідейно-політична зумовленість та теологічні наслідки.

Основні положення християнського віровчення. Християнські таїнства. Християнські свята.

Християнство в Україні: від конфронтації до діалогу. Українське релігійне лідерство як вагомий фактор консолідації української нації.

Вплив міжконфесійних відносин на духовне життя українського суспільства.

План практичного заняття

1. Соціально-політичні та історико-культурні передумови виникнення християнства.
2. Загальна характеристика священних книг Старого та Нового Завіту. Структура, мова Біблії, її роль в суспільному житті українського народу.
3. Еволюція та історична періодизація християнства.
4. Вселенські собори: ідейно-політична зумовленість та теологічні наслідки. Розкол 1054 року, його причини і наслідки.
5. Основні положення християнського віровчення. Християнські таїнства. та свята.
6. Християнство в Україні: від конфронтації до діалогу.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.
2. Біблія: книги Священного писання Старого та нового Завіту . – К.: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. – 1407с. URL: <https://parafia.org.ua/biblioteka/svyate-pismo/bibliya-upts-kr/>.
3. Грушевський, М. З історії релігійної думки на Україні / М.Грушевський. – К.: освіта, 1992. – 544 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrushevskiy/Z_istorii_relihiinoi_dumky_na_Ukraini/.
4. Вениамин, (Новик) (о.). Православие. Христианство. Демократия : Сб. ст. — СПб. : Алетейя, 1999. — 368с. URL: https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/ortodox/novik/index.php.
5. Остащук, І. Християнський сакральний символізм: релігієзнавчо-філософський дискурс [Текст] : монографія / І. Остащук. – К.: Автограф, 2011. - 207 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=relsoc_2013_3-4_33.

Тема 6. Православ'я

(Лекції – 2 год.; Практичні заняття – 2 год.)

Основні ідейні положення православ'я. Специфіка та структура Вселенського православ'я. Місце Руської православної церкви в структурі Вселенського православ'я.

Особливості православного віровчення та культу.

Витоки українського православ'я. Ідейно-політична зумовленість хрещення Русі.

Феномен православних монастирів у економічному, політичному та культурно-освітньому розвитку України: генеза та сучасний стан. Роль православ'я у об'єднанні української нації в період Руїни.

План практичного заняття

1. Основні ідейні положення православ'я.
2. Специфіка та структура Вселенського православ'я.
3. Особливості православного віровчення та культу.
4. Витоки українського православ'я. Ідейно-політична зумовленість хрещення Русі.
5. Феномен православних монастирів у економічному, політичному та культурно-освітньому розвитку України: генеза та сучасний стан.
6. Роль православ'я у об'єднанні української нації в період Руїни.

Література

1. Лубський В., Харьковченко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.

2. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах) О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. – 432 с. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropologichnyi_kod_book1.pdf.

3. Бондаренко О. В. Релігійна духовність в історії України як підґрунтя формування національної економічної ментальності / О. В. Бондаренко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2006. - Вип. 24. - С. 156-167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgvzdia_2006_24_17.

4. Історія релігії в Україні. Навч. посіб. За ред. проф. А.М. Колодного і П.Л. Яроцького. – К.: Знання, 1999. – 736 с. URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_ukrainskaja/istorija_religiji_v_ukrajini_a_kolodnij_p_jarockij_1999/69-1-0-1614.

5. Липинський, В. Релігія і церква в історії України / В.Липинський. — К. : оРада, 1995. — 96 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Lypynskyi_Viacheslav/Relihiia_i_tserkva_v_istorii_Ukrainy/.

Тема 7. Католицизм

(Лекції – 2 год.; Практичні заняття – 2 год.)

Географія поширення католицизму в процесі його становлення та розвитку. Основні ідейні положення католицької доктрини. Особливості католицького віровчення та культу. Організаційна структура Римо-католицької церкви. Інститут папства.

Генеза католицької ідеології в середньовічній Європі. Католицькі чернечі ордени: ідеологія та структура. Вплив чернечих орденів на політичні та освітні процеси у Західній Європі. Хрестові походи та інквізиція.

Трансформування ідеології католицизму в епоху глобалізації. ІІ Ватиканський Собор. Аджорнаменто.

Особливості розвитку католицизму в Україні. Генеза унійного руху. Роль

Української Греко-Католицької Церкви в становленні української національної ідеї.

План практичного заняття

1. Основні ідейні положення католицької доктрини: особливості віровчення. Структура Римо-католицької церкви. Інститут папства.
2. Генеза католицької ідеології в середньовічній Європі. Католицькі чернечі ордени, їх структура та вплив на політичні процеси у Західній Європі.
3. Хрестові походи та інквізиція.
4. Трансформування ідеології католицизму в епоху глобалізації. II Ватиканський Собор. Аджорнаменто.
5. Особливості розвитку католицизму в Україні. Генеза унійного руху.
6. Роль Української Греко-Католицької Церкви в становленні української національної ідеї.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.
2. Антология средневековой мысли (теология и философия европейского Средневековья). – В 2-х т. – СПб., 2001. – Т.1. – 539 с. URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_srednevekovaja/antologija_srednevekovoj_mysli_teologija_i_filosofija_evropejskogo_srednevekovja_v_2_t_t_1/8-1-0-1256.
3. Лінч, Д. Середньовічна церква: Коротка історія / Д.Лінч. - К.: Основи,1994. – 491с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk608940.pdf>.

Тема 8. Протестантизм

(Лекції – 2 год.; Практичні заняття – 2 год.)

Ідейні витоки Реформації. Ранній протестантизм: основні напрями. Особливості віровчення та культу раннього протестантизму.

Суспільно-політична зумовленість формування релігійних течій і напрямів у пізньому протестантизмі. Особливості віровчення та культу пізнього протестантизму.

Особливості поширення ідеології протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку.

План практичного заняття

1. Ідейні витоки Реформації. Ранній протестантизм: основні напрями.
2. Особливості віровчення та культу раннього протестантизму.
3. Суспільно-політична зумовленість формування релігійних течій і напрямів у пізньому протестантизмі.
4. Особливості віровчення та культу пізнього протестантизму.
5. Особливості поширення ідеології протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.

2. Гурська Л. І. Релігієзнавство. 2-ге вид. перероб. та доповн.[Текст]: Навч. посіб. / Л. І. Гурська. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 172 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2017/religizn_gurska.pdf.

3. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. – Чернівці: Рута, 2005. – 304 с. URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res/religstud/Osnovy-religstud.pdf>.

Змістовий модуль 4. Інші світові релігії та впливові етнічні культури

Тема 9. Нехристиянські авраамічні релігії. Іслам. Іудаїзм.

(Лекції – 4 год.; Практичні заняття – 4 год.)

Соціально-історичні передумови виникнення та поширення ісламу. Історична та міфічна постать пророка Мухамеда у становленні ідеології ісламу. Моральний зміст Корану. Особливості віровчення та культу ісламу. Основні течії ісламу: порівняльна характеристика.

Мусульманське право. Мусульманські релігійно-політичні течії та рухи. Феномен політичного ісламу. Розвиток ісламу в контексті сучасного глобалізованого світу: перспективи та небезпеки.

Ідейні витоки іудаїзму. Основні історичні етапи іудаїзму. Біблійний іудаїзм.

Елліністичний період історії іудаїзму. Рабиністичний іудаїзм. Хасидизм. Особливості сучасного іудаїзму.

Іудейська Біблія: морально-етичний зміст. Сутність іудейського віровчення та культу. Особливості єврейського святкового календаря.

План практичного заняття

1. Соціально-історичні передумови виникнення та поширення ісламу.
2. Особливості віровчення та культу ісламу. Основні течії ісламу: порівняльна характеристика.
3. Мусульманське право. Мусульманські релігійно-політичні течії та рухи.
4. Феномен політичного ісламу. Розвиток ісламу в контексті сучасного глобалізованого світу: перспективи та небезпеки.
5. Ідейні витоки іудаїзму. Основні історичні етапи іудаїзму. Сутність іудейського віровчення та культу.
6. Біблійний іудаїзм. Рабиністичний іудаїзм. Хасидизм.
7. Особливості сучасного іудаїзму.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.

2. Ислам: Энциклопедический словарь. – М.; Наука, Главная редакция восточной литературы, 1991. - 315 с : ил. URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/slovari_ehnciklopedii/islam_ehnciklopedicheskij_slovar/23-1-0-1395.

3. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. – Чернівці: Рута, 2005. – 304 с. URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res/religstud/Osnovy-religstud.pdf>.

4. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 264 с. URL^ <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.

5. Юдаїзм: дослідження історії та віровчення: матеріали Міжнар. Молодіжної релігієзнавчої школи з юдаїки (6-18 липня 2010, Київ-Умань) / наук. ред.: А.-М. Басаурі Зюзіна, В. Черноіваненко. – К.: [б. и.], 2011. - 253 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2380/Yudaizm_doslizhennia%20istorii.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Тема 10. Релігії країн Східної Азії.

(Лекції – 2 год.; Практичні заняття – 2 год.)

Соціокультурні передумови виникнення буддизму. Історична та міфічна постать Сіддхартхи Гаутами як засновника буддизму. Філософська концепція буддизму.

Особливості релігійного віровчення буддизму та його культ. Священні книги буддизму. Морально-етичний зміст буддизму.

Сучасні ідейні інтерпретації релігійно-етичної доктрини буддизму.

Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Неоконфуціанство. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах.

Синтоїзм: витоки та сучасність.

План практичного заняття

1. Соціокультурні передумови виникнення буддизму. Філософська концепція буддизму.
2. Особливості релігійного віровчення буддизму та його культ. Священні книги буддизму.
3. Морально-етичний зміст буддизму. Сучасні ідейні інтерпретації релігійно-етичної доктрини буддизму.
4. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Неоконфуціанство. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах.
5. Синтоїзм.

Література

1. Лубський В., Харьковченко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqtt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.

2. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 264 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.

3. Релігієзнавство: Підручник / В.І. Лубський, С.М. Бурлак, Л. Г. Вороновська, Т. Г. Горбаченко, В. М. Козленко, І. В. Кондратьєва, І. В. Куліш, М. В. Лубська, Г. В. Серєда. - К. : Вид. центр "Академія", 2000. - 408 с. URL: <http://ellib.org.ua/books/religion/relignowing2/index.html>.

Змістовий модуль 5. Новітні релігійні культури

Тема 11. Новітні релігійні течії

(Лекції – 2 год.; Практичні заняття – 2 год.)

Ідейні передумови формування нетрадиційних релігійних культів та їх філософське обґрунтування. Характерні риси неорелігій та їх класифікаційні характеристики.

Релігії нехристиянського спрямування. Релігії орієнтального напрямку. Синтетичні релігії. Езотеричні об'єднання і течії.

План практичного заняття

1. Ідейні передумови формування нетрадиційних релігійних культів та їх філософське обґрунтування.
2. Характерні риси неорелігій та їх класифікаційні характеристики.
3. Релігії і новітні культу нехристиянського спрямування.
4. Релігії орієнтального напрямку.
5. Синтетичні релігії.
6. Езотеричні об'єднання і течії.

Література

1. Гнот С.І. Релігієзнавство: навч. посіб. / Соломія Гнот. – Л. ЛДУФК, 2011. – 164 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/117015/mod_resource/content/1/hnot_religieznastvo.pdf.
2. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 264 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.
3. Яроцький, П.Л. Релігієзнавство : [Навч. посіб.] / П.Л.Яроцький.-К.: Кондор, 2004.- 308 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjHpbDcm9PvAhUBxYUKHbjpCNEQFjAAegQIBBAD&url=http%3A%2F%2Ffrivneosvita.org.ua%2Fmethod_kabinet%2Fbiblioteka.php%2F%25D0%259A%25D0%25BD%25D0%25B8%25D0%25B3%25D0%25B8%2520%2F%25D0%259F.%25D0%259B.%25D0%25AF%25D1%2580%25D0%25BE%25D1%2586%25D1%258C%25D0%25BA%25D0%25B8%25D0%25B9.%2520%25D0%25A0%25D0%25B5%25D0%25BB%25D1%2596%25D0%25B3%25D1%2596%25D1%2594%25D0%25B7%25D0%25BD%25D0%25B0%25D0%25B2%25D1%2581%25D1%2582%25D0%25B2%25D0%25BE%2F01.pdf&usg=AOvVaw3AoD_G_QMLx3NsuQNDLxZr

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Об'єкт, предмет історії релігії.
2. Становлення історії релігії як наукової дисципліни.
3. Історія релігій в системі релігієзнавчого знання.
4. Понятійно-категоріальний апарат історії релігії.
5. Релігія як об'єкт науково-теоретичного вивчення та предмет історико-релігієзнавчих досліджень.
6. Структура та функції релігії.
7. Передумови виникнення релігії.
8. Взаємозв'язок релігійних традицій та історичного процесу.
9. Основні моделі класифікації форм релігії.
10. Історія релігій та теологія в контексті наукового осмислення.
11. Основні підходи щодо осмислення сутності релігії.
12. Синкретизм первісної культури.
13. Язичництво як релігійно-культурний феномен.
14. Характерні риси етнічних релігій.
15. Особливості міфології, вірувань та релігійного культу шумеро-аккадської релігії.
16. Відображення вавилонської міфології в релігії і віруваннях іудеїв.
17. Релігія стародавнього Єгипту, її міфологія та ритуали.
18. Релігії народів Малої Азії та східного Середземномор'я.
19. Давньогрецька та давньоримська релігії.

20. Історичні передумови виникнення давньоіндійської релігії.
21. Релігійна система індуїзму: особливості віровчення та культу.
22. Брахманізм. Джайнізм. Сикхізм.
23. Релігійні системи Ірану: становлення та розвиток.
24. Витоки традиційної китайської космології.
25. Релігійний синкретизм у віруваннях Японії: витоки та сьогодення.
26. Ідейні витоки та основні історичні етапи іудаїзму.
27. Особливості сучасного іудаїзму.
28. Сутність іудейського віровчення та культу.
29. Філософська концепція буддизму.
30. Морально-етичний зміст буддизму.
31. Історико-культурні передумови виникнення християнства.
32. Загальна характеристика священних книг Старого та Нового Завіту.
33. Еволюція та історична періодизація християнства.
34. Структурна специфіка ранньохристиянської церкви.
35. Єресі в ранньому християнстві.
36. Вселенські собори: ідейно-політична зумовленість та наслідки.
37. Розкол 1054 року, його причини і наслідки.
38. Основні положення християнського віровчення.
39. Християнські таїнства. та свята.
40. Християнство в Україні: від конфронтації до діалогу.
41. Українські релігійні лідери як фактор консолідації української нації.
42. Основні ідейні положення православ'я.
43. Специфіка та структура Вселенського православ'я.
44. Особливості православного віровчення та культу.
45. Витоки українського православ'я. Ідейно-політична зумовленість хрещення Русі.
46. Православні монастирі у соціокультурному розвитку України: генеза та сучасність.
47. Роль православ'я у об'єднанні української нації в період Руїни.
48. Основні ідейні положення католицької доктрини: особливості віровчення.
49. Структура Римо-католицької церкви. Інститут папства.
50. Генеза католицької ідеології в середньовічній Європі.
51. Католицькі чернечі ордени, їх вплив на політичні процеси у Західній Європі.
52. Хрестові походи та інквізиція.
53. Трансформування ідеології католицизму в епоху глобалізації.
54. Особливості розвитку католицизму в Україні. Генеза унійного руху.
55. Роль Української Греко-Католицької Церкви в становленні української нації.
56. Ранній протестантизм: основні напрями.
57. Особливості віровчення та культу раннього протестантизму.
58. Суспільно-політична зумовленість формування релігійних течій і напрямів у пізньому протестантизмі.
59. Особливості культу пізнього протестантизму. Поширення протестантизму на території Російської імперії.
60. Особливості поширення протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку.
61. Соціально-історичні передумови виникнення та поширення ісламу.
62. Моральний зміст Корану.
63. Мусульманське право.
64. Мусульманські релігійно-політичні течії та рухи.
65. Феномен політичного ісламу.
66. Розвиток ісламу в контексті сучасного глобалізованого світу: виклики.

67. Релігії нехристиянського спрямування.
68. Релігії орієнтального напрямку.
69. Синтетичні релігії.
70. Езотеричні об'єднання і течії.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Історія релігії як наука про релігію.
2. Проблематика історії релігії.
3. Богословське та наукове пояснення релігії.
4. Визначення поняття релігії
5. Особливості історії релігії як навчальної дисципліни.
6. Особливості релігійної свідомості.
7. Основні релігієзнавчі концепції сутності релігії.
8. Віра в надприродне – головна ознака релігії.
9. Табу в системі соціальної регуляції поведінки.
10. Культура та релігія.
11. Закономірність і причини виникнення релігії.
12. Роль індуїзму в розвитку індійської культури.
13. Характерні особливості національних релігій.
14. Вплив зороастризму на філософські системи європейських народів.
15. Релігійні традиції Японії.
16. Вплив релігійно-філософської традиції на формування східної медицини.
17. Релігійний і медичний зміст практики медитації.
18. Соціально-історичні та економічні умови виникнення іудаїзму.
19. Даосизм, його вчення про «дао».
20. Синкретичний характер синтоїзму та суть його вчення.
21. Особливості джайнізму.
22. Соціально-історичні умови виникнення та сутність сикхізму.
23. Політеїзм індуїзму.
24. Порівняльна характеристика національних релігій Індії та Китаю.
25. Історія виникнення буддизму.
26. Основні гіпотези щодо походження релігії.
27. Причини виникнення релігії.
28. Релігія як об'єкт історико-релігієзнавчих досліджень.
29. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах.
30. Зороастрійський релігійний культ та мораль.
31. Соціокультурні передумови виникнення буддизму
32. Соціально-політичні передумови виникнення християнства.
33. Особливості релігійного віровчення буддизму та його культ.
34. Християнські таїнства. та свята.
35. Вплив єретичних вчень на становлення християнської ідеології.
36. Феномен православних монастирів у політичному розвитку України.
37. Роль конфуціанства в розвитку китайської культури.
38. Походження католицької ідеології в середньовічній Європі.
39. Вплив зороастризму на філософські системи європейських народів.
40. Релігійні традиції Японії.
41. Вплив релігійно-філософської традиції на формування східної медицини.
42. Основні догмати православ'я.
43. Особливості віровчення та культу протестантизму.
44. Особливості віровчення та культу ісламу.
45. Характерні риси неорелігій та їх класифікаційні характеристики.
46. Основні течії ісламу: порівняльна характеристика.

47. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства.
48. Ідейні витoki Реформації
49. Особливості поширення протестантизму в Україні
50. Ідейні передумови формування нетрадиційних релігійних культів та їх обґрунтування.

Методи контролю та оцінювання знань студентів

Система оцінювання знань студентів включає поточний, модульний та семестровий контроль знань.

Поточний і модульний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, захисту індивідуальних завдань та тестового опитування.

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються студенту за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цьому виданні, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення навчального семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення навчального семестру. Викладач має право вимагати від студента доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Підсумковий контроль здійснюється шляхом заліку з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з

		можливістю повторного складання
0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Примітки.

1. Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у понеділок о 15:20 в ауд. 425 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводить інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів на початку вивчення дисципліни.

2. Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

5. Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку.

6. Студент має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

Поточне оцінювання					Індивідуальне завдання	Сума балів
Модуль 1		Модуль 2				
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5		
10	15	30	15	10	20	100

Політика щодо академічної доброчесності

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Політика щодо відвідування

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методичне забезпечення дисципліни

1. Лубський В., Харьковченко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.:

Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/istorija-religij-svitu.html?gclid=Cj0KCQjw4cOEBhDMARIsAA3XDRiGbB1yraq3VQ7BuBeIFc-QkO5wHtCJVBqqt0fkC2IsbuaXN6M1vP8aAm9iEALw_wcB.

Література

1. Антология средневековой мысли (теология и философия европейского Средневековья). – В 2-х т. – СПб., 2001. – Т.1. – 539 с. URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_srednevekovaja/antologija_srednevekovoj_mysli_teologija_i_filosofija_evropejskogo_srednevekovja_v_2_t_t_1/8-1-0-1256.
2. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах) О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ: ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. – 432 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropologichnyi_kod_book1.pdf.
3. Бортнікова О. Г. Віра як підстава взаємодії релігії та політики / О. Г. Бортнікова // Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія : Філософія. - 2016. - № 1. - С. 78-88. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2016_1_10
4. Біблія: книги Священного писання Старого та нового Завіту . – К.: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. – 1407с. URL: <https://parafia.org.ua/biblioteka/svyate-pismo/bibliya-upts-kr/>.
5. Бондаренко О. В. Релігійна духовність в історії України як підґрунтя формування національної економічної ментальності / О. В. Бондаренко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2006. - Вип. 24. - С. 156-167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2006_24_17
6. Вениамин, (Новик) (о.). Православие. Христианство. Демократия : Сб. ст. — СПб. : Алетейя, 1999. — 368с. URL: https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/ortodox/novik/index.php.
7. Гнот С.І. Релігієзнавство: навч. посіб. / Соломія Гнот. – Л. ЛДУФК, 2011. – 164 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/117015/mod_resource/content/1/hnot_religieznavstvo.pdf.
8. Грушевський, М. З історії релігійної думки на Україні / М.Грушевський. – К.: освіта, 1992. – 544 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrushevskiy/Z_istorii_relihiinoi_dumky_na_Ukraini/.
9. Гурська Л. І. Релігієзнавство. 2-ге вид. перероб. та доповн.[Текст]: Навч. посіб. / Л. І. Гурська. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 172 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2017/religizn_gurska.pdf.
10. Ислам: Энциклопедический словарь. – М.; Наука, Главная редакция восточной литературы, 1991. - 315 с : ил. URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/slovari_ehnciklopedii/islam_ehnciklopedicheskij_slovar/23-1-0-1395.
11. Історія релігії в Україні. Навч. посіб. За ред.. проф. А.М. Колодного і П.Л. Яроцького. – К.: Знання, 1999. – 736 с. URL: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_ukrainskaja/istorija_religiji_v_ukrajini_a_kolodnij_p_jarockij_1999/69-1-0-1614.
12. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. – Чернівці: Рута, 2005. – 304 с. URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res/religstud/Osnovy-religstud.pdf>.
13. Липинський, В. Релігія і церква в історії України / В.Липинський. — К. : оРада, 1995. — 96 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Lypynskiy_Viacheslav/Relihiia_i_tserkva_v_istorii_Ukrainy/.
14. Лінч, Д. Середньовічна церква: Коротка історія / Д.Лінч. - К.: Основи,1994. – 491с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk608940.pdf>.

15. Мокієнко М. П'ятидесятництво та харизматизм: порівняльний аналіз // Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2018. №1 (21). URL: <http://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=33081>
16. Остащук, І. Християнський сакральний символізм: релігієзнавчо-філософський дискурс [Текст] : монографія / І. Остащук. – К.: Автограф, 2011. - 207 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=relsoc_2013_3-4_33.
17. Релігієзнавство: Підручник / В.І. Лубський, С.М. Бурлак, Л. Г. Вороновська, Т. Г. Горбаченко, В. М. Козленко, І. В. Кондратьєва, І. В. Куліш, М. В. Лубська, Г. В. Серєда. - К. : Вид. центр "Академія", 2000. - 408 с. URL: <http://ellib.org.ua/books/religion/relignowing2/index.html>.
18. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 264 с. URL^ <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.
19. Релігієзнавство : навчально-методичний посібник / авт.-укладач Н. І. Гончарова. — Одеса : Астропринт, 2017. — 116 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiS0qSbzULvAhXKIIsKHRuZChQQFjAJegQIChAD&url=http%3A%2F%2Fdspace.oduvs.edu.ua%2Fbitstream%2F123456789%2F672%2F1%2FHoncharova%2520Religious%2520studies.pdf&usg=AOvVaw2E4Ec_hPOgsVzqVcZAlmb Релігієзнавство: Підручник / В.І. Лубський, С.М. Бурлак, Л. Г. Вороновська, Т. Г. Горбаченко, В. М. Козленко, І. В. Кондратьєва, І. В. Куліш, М. В. Лубська, Г. В. Серєда. - К. : Вид. центр "Академія", 2000. - 408 с. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiWupzX4dDvAhUhl4sKHf9xBTsQFjACegQIBBAD&url=http%3A%2F%2Fellib.org.ua%2Fbooks%2Freligion%2Frelignowing2%2Findex.html&usg=AOvVaw1KZV-bY7AVSNFgYSm7A8y->
20. Фрезер, Д. Золотая ветвь: Исследование магии и религии : В 2 т. Т. 2: Гл. XLLXIX / Д.Фрезер; Пер. с англ. М. Рыклина; Послесл. Малиновский Б. / Пер. с англ. И. Утехина. — М.: ТЕРРА—Книжный клуб, 2001. — 496 с. — (Боги и ученые). URL: <http://yanko.lib.ru/books/sacra/fraser-2volumes-1.pdf>.
21. Юдаїзм: дослідження історії та віровчення: матеріали Міжнар. Молодіжної релігієзнавчої школи з юдаїки (6-18 липня 2010, Київ-Умань) / наук. ред.: А.-М. Басаурі Зюзіна, В. Чорноіваненко. — К.: [б. и.], 2011. - 253 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2380/Yudaizm_doslizhennia%20istorii.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
22. Яроцький, П.Л. Релігієзнавство : [Навч. посіб.] / П.Л.Яроцький.-К.: Кондор, 2004.- 308 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjHpbDcm9PvAhUBxYUKHbjpCNEQFjAAegQIBBAD&url=http%3A%2F%2Ffrivneosvita.org.ua%2Fmethod_kabinet%2Fbiblioteka.php%2F%25D0%259A%25D0%25BD%25D0%25B8%25D0%25B3%25D0%25B8%2520%2F%25D0%259F.%25D0%259B.%25D0%25AF%25D1%2580%25D0%25BE%25D1%2586%25D1%258C%25D0%25BA%25D0%25B8%25D0%25B9.%2520%25D0%25A0%25D0%25B5%25D0%25BB%25D1%2596%25D0%25B3%25D1%2596%25D1%2594%25D0%25B7%25D0%25BD%25D0%25B0%25D0%25B2%25D1%2581%25D1%2582%25D0%25B2%25D0%25BE%2F01.pdf&usg=AOvVaw3AoD_G_QMLx3NsuQNDLxZr

Інформаційні ресурси

<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2763> – Освітній сайт КНУБА.